

УДК 347.77:346.543

*Р.Є. Еннан*

### **ПРОМИСЛОВА ВЛАСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**

Подальша еволюція світової економіки тісно пов'язана з широким використанням інтелектуального ресурсу, в якому інтелектуальна власність за нинішнього тисячоліття буде основною рушійною силою. Сучасні тенденції створення цінностей свідчать про те, що найбільш динамічними галузями економіки є ті, які пов'язані з інтенсивною діяльністю у сфері знань та інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність сьогодні набуває глобального значення через підвищення її актуальності у процесі розвитку суспільства, політики, держави. Збереження, забезпечення, ефективне використання вітчизняного інтелектуального потенціалу є національним пріоритетом України.

Необхідною передумовою становлення інноваційної моделі розвитку є створення цілісної системи управління промисловою власністю, яка б забезпечувала на рівні міжнародних стандартів її інформаційну підтримку, патентну експертизу, правовий захист, економічний захист та створення умов для всебічного використання.

Основні акценти сьогодні переміщуються на завдання прискореного інноваційного розвитку, переходу до нової стратегії економіки – економіки, яка базується на знаннях ("економіка знань"). Її основа – це інтелектуальні ресурси, інтелектуальний капітал, наука, процеси трансферу результатів творчої діяльності у виробництво матеріальних та духовних благ. Саме це дозволяє говорити про необхідність інтелектуалізації сучасної економіки.

Умови економіки, заснованої на знаннях, істотно змінюють рольові інформаційні функції всіх суб'єктів господарювання економічної системи. Важливого значення набувають ті, що управляють правами на інтелектуальну власність.

Інноваційне підприємництво – це використання інтелектуальної власності в господарській діяльності на умовах її комерціалізації з метою отримання прибутку. Орієнтація на інноваційний шлях розвитку вимагає від національних суб'єктів господарської діяльності перебудови системи управління, створення на основі принципів маркетингу системи оперативного пошуку нових сфер та способів реалізації власного потенціалу, які спирались би на нові технології, нові методи організації виробництва і збуту.

З інтелектуальною економікою пов'язана підприємницька діяльність або бізнес зростання інтелектуального капіталу, тобто відповідний вид діяльності з метою отримання доходу за результатами комерціалізації інтелектуального продукту.

Система інноваційного підприємництва складається з цілого комплексу підсистем, елементів, компонентів, які забезпечують інтегративну цілісність, кінцевим

завданням якої є отримання прибутку. Така система будується з урахуванням виду та особливостей використання відповідних інноваційних продуктів, тобто результатів творчої діяльності.

Сьогодні в Україні існують об'єктивні передумови формування інноваційної стратегії довгострокового економічного розвитку, яка спирається на інноваційну складову та механізм підтримки пріоритетних проєктів і програм.

Використання інтелектуальної власності у господарській діяльності з позицій інноваційного підприємництва потребує від суб'єктів господарювання відповідних зусиль, інвестиційних та інноваційних ресурсів, організаційних заходів, спрямованих на отримання кінцевого результату — прибутку. А задля цього необхідні нові знання, пов'язані з процесом комерціалізації продукту інтелектуального капіталу.

Ключ до економічного успіху підприємства — у промисловій власності, яка насамперед сприяє створенню доданої вартості. При цьому варто враховувати і неабиякий економічний вплив, який мають об'єкти промислової власності.

Промислову власність необхідно захищати у процесі підприємницької діяльності задля: отримання прав: охоронні документи надають виключні права, які дають змогу підприємству використовувати і передавати права на використання зареєстрованого об'єкта промислової власності; міцного становлення на ринку: завдяки цим виключним правам можна заборонити іншим використовувати в комерційних цілях об'єкти промислової власності, тим самим знизити конкуренцію і закріпитися на ринку; високої віддачі від капіталовкладень: витративши значну суму грошей і час на створення нового об'єкта промислової власності, підприємство може під прикриттям виключних прав ввести в комерційний обіг продукцію, що дасть можливість одержувати більш високу віддачу від капіталовкладень; можливості ліцензувати або продавати об'єкти промислової власності: якщо підприємство прийме рішення не використовувати ці об'єкти самотужки, воно може передати право на його використання іншим особам, що буде одним із джерел доходу підприємства; посилення позицій на переговорах: якщо підприємство перебуває на стадії придбання прав на використання об'єкта промислової власності іншого підприємства через ліцензійний договір, портфель промислової власності зміцнить позиції на переговорах; позитивного іміджу підприємства: ділові партнери, інвестори й акціонери можуть сприймати портфель промислової власності як прояв високого рівня компетентності, спеціалізації і технічного потенціалу підприємства. Це може виявитися корисним для збору коштів, фінансування ділових партнерів і підвищення ринкової вартості підприємства.

Якщо ж не займатися питаннями захисту промислової власності — це може призвести до того, що будь-хто інший може скористатися правом на неї, а конкуренти можуть скористатися вашою промисловою власністю. Сучасні керівники бізнесу мають розцінювати та розглядати промислову власність як нову базову складову успішного підприємництва. Нове покоління керівників вирізняється, передусім, розумінням того, що жодна перебудова менеджменту не гарантує успіху без освоєння стратегії управління важелями створення багатства.

У сучасній економіці знань промислову власність не можна розглядати як звичайну правову функцію чи засіб охорони технології або продукції підприємства від копіювання. У разі ефективного використання вона є важливим інструментом для створення іміджу бізнесу в уявленні нинішніх і потенційних клієнтів або для локалізації бізнесу на ринку.

Для того щоб переконатися в тому, що стратегія ведення бізнесу ефективно використовує права на об'єкти промислової власності, варто подумати про те, щоб: якнайшвидше одержати охорону активів промислової власності, аби повною мірою скористатися правами на ці об'єкти для розгортання рекламної та іншої діяльності з просування продукції на ринок; ретельно перевірити і переконатися, що підприємство не порушує права на ОПВ інших осіб; використовувати права на ці об'єкти і посилаючись на них у рекламі та в інших заходах щодо просування товарів на ринок для того, щоб сповістити нинішніх і потенційних клієнтів про охорону вашої промислової власності; постійно стежити за станом справ на ринку і бути готовим звернутися до фахівців у сфері інтелектуальної власності, якщо відбувається порушення прав, яке може завдати шкоди прибутку або репутації підприємства.

Належним чином розроблена стратегія з урахуванням промислової власності дасть можливість підприємству: посісти більш сприятливі ринкові позиції, використовуючи сучасні технології у виробництві своїх продукції і послуг, активізуючи НДДКР, підвищуючи ефективність маркетингу, передбачаючи ймовірні комерційні й технологічні зміни; удосконалити фінансову діяльність, виявляючи активи, пов'язані з ОПВ, для одержання нових прибутків, скорочення витрат і підтримки на належному рівні загальнокорпоративних вартісних оцінок; підвищити конкурентоспроможність підприємства завдяки застосуванню в технології обхідних маневрів, використати нові ринкові можливості.

Сьогодні має бути створено якісно нову ефективну систему управління промисловою власністю, яка зможе активно підтримувати національну економіку, засновану на знаннях, і буде здатна оперативно приймати обґрунтовані рішення, адекватно реагувати на зміни в навколишньому середовищі та складних процесах у самій керованій системі. Це має бути система, що зможе закласти підвалини і створити необхідні умови для того, щоб творчий потенціал держави був мобілізований і спрямований на досягнення відчутного та сталого прогресу.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Гриценко А.А., Долгая В.А. Интеллектуальная собственность и ее реализация в системе рыночных отношений // Социально-экономические проблемы формирования рыночных отношений. Х.: Вісник Харків. держ. ун-ту. – 1993. – № 378 – С. 22-30.
2. Економіка підприємства: Підруч. / За заг. ред. С.Ф. Покровського. – К.: КНЕУ, 2000. – 528 с.
3. Концепція розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності // Інтелектуальний капітал. 2002. № 4. С. 41-47.
4. Клявілін В. Інтелектуальна власність у статутних фондах та балансах промислових підприємств // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 1. – С. 35-40.
5. Менасова Г. Оцінка об'єктів інтелектуальної власності на початковій стадії їхнього економічного життя // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 10. – С. 27-35.
6. Крайченко В.П. Що є промислова власність // Інтелектуальний капітал. 2003. № 2. С. 3-10.